

Alexander Hausvater

PENUMBRA

roman

Postfață de Ioan Cristescu

INTEGRAL

Cuprins

ILIE, CHELNERUL / 12

DE CÂND VREMEA / 14

SCRISOAREA / 17

CĂLDURĂ MARE / 20

VICTOR / 24

MÂNTULEASA, DE LA MOȘILOR LA CĂLĂRAȘI / 26

CÂND GEORGE ERA TÂNĂR / 29

BIROUL AUTORULUI / 31

LA SCALA / 34

PREOTUL DON CAMILLO / 38

RADIO CONTACT / 42

LA NESTOR / 45

ALEEA COLUMBELOR / 47

TABLOUL VIVANT / 51

PODUL / 56

ROMANTIC ȘI POLITIC / 59

LA GRĂDINA BOTANICĂ / 62

DOCUMENT 232 – SCRISOARE / 70

DOUĂ ZILE PÂNĂ LA ECLIPSĂ / 72

RAPORT 342B / 77

VOCI ÎN CIMITIRUL EVREIESC / 79

REVOLUȚIA / 83

VOCEA / 86

ÎN LIMUZINĂ / 89

DE LA THEODOR AMAN / 92

MAI E CEVA / 97

NOI MARTORI / 101

TRIGINITA ȘI CENTUM / 105

LA MICUL DEJUN / 109

Din Australia / 112

DILEMĂ / 114

LA DATORIE / 116

PUCCINI / 118

RAPORT GH78, 25 octombrie 1956 ora 7.10 / 121

DRAGĂ GEORGE, / 123

MARTORI FĂRĂ MĂRTURIE / 127

PORTARI / 130

DECIZIA AUTORULUI / 136

CAPITOLUL UNU / 138

CAPITOLUL DOI / 143

CAPITOLUL TREI / 150

CAPITOLUL PATRU / 157

CAPITOLUL CINCI / 167

CAPITOLUL ȘASE / 172

CAPITOLUL ȘAPTE / 177

CAPITOLUL OPT / 181

CAPITOLUL NOUĂ / 187

CAPITOLUL ZECE / 195

În loc de Postfață / 199

Un roman al intervalului (Ioan Cristescu) / 201

Despre autor / 207

București. 3 august 1999.

Scriti o carte, asta e? Da. Una despre personaje într-o relație de dragoste. *Toate cărțile sunt la fel. Despre dragoste, ce plictiseală...* Da, dar cartea mea e specială. *Toți autorii spun asta despre cărțile lor.* A mea e o serie de mărturii. Oameni care s-au nimerit, la un moment dat, în același loc, în același timp, cu personajele mele. *Minunat. Ce are asta de-a face cu mine, un peștișor într-un acvariu?* Păi, tu ești chiar primul meu martor. Ai fost de față la prima întâlnire. *Eu?* Da, tu.

Dragi cititori, tocmai vorbeam cu un peștișor de aur dintr-un acvariu din incinta restaurantului Continental de pe Calea Victoriei.

Da, și? Stai puțin, poate vrei să faci o avere sau îți dorești viață veșnică și o statuie? Nu, vreau ca primul capitol să fie mărturia ta. *Toți martorii tăi sunt pești?* Nu, vor fi și animale, plante, insecte, păsări, obiecte, oameni, morți și vii. *Și toți ăștia vorbesc?* Mai ales ascultă și observă, apoi îmi raportează mie tot ce s-a întâmplat în prezența lor. Nu interpretează, nu explică, nu analizează, doar prezintă faptele așa cum s-au întâmplat. *E amuzant,*

spune peștișorul. *Mă cam plictisisem, să tot înot la nesfârșit prin acvariu.* Spune-mi unde exact se află acvariul ăsta al tău? *E pe un bufet lipit de zid lângă fereastră.* Și masa cea mai apropiată? *Chelnerii o numesc 22 B.*

Acolo s-au așezat cei doi. Era 3 august 1999, ora 18.30. De ei îmi amintesc foarte clar. El avea 43, 44 de ani, era înalt, purta pantaloni albi și o haină albastră cu emblema unui club privat din străinătate. Ea, puțin mai tânără, păr roșu ca focul și un corp superb ca de vedetă de cinema... Semăna cu Rita Hayworth. Era prima lor întâlnire. Amândoi stăteau la același hotel. Vorbeau în engleză. El cu un accent nemțesc, ea cu inflexiuni nordamericane. Am remarcat imediat că el purta verighetă, ea nu, dar se tot freca de inelar ca și cum a scos-o înainte. La masa lor servea Ilie, ospătarul pe care îl iubeam cel mai mult. Din când în când, pe drumul spre bucătărie, îmi arunca firimituri, cu care mă delectam tot restul serii. „Ai omis să-mi spui, cum se numeau cei doi.” *Marian Rotariu și Ellen Ross.* Ilie le-a servit un aperitiv și tot bombănea, ca și cum perspectiva unui bacșiș mare se îndepărta încetul cu încetul. Cei doi n-au pierdut timpul cu politețuri de început. El a scos un plic albastru cu un timbru canadian adresat domnului Marian Rotariu, Darmstadt, Germania. A luat scrisoarea în mână și a citit conținutul cu voce tare.

„Dragă domnule Rotariu, eu sunt Ellen Ross, am 39 de ani, sunt măritată, trăiesc în La Valle

Québec și sunt infirmieră șefă la spitalul St. Mary în Montréal. Am găsit numele și adresa dumneavoastră într-o cutie de pălării uitată de mult în podul casei mamei mele. Ea conținea scrisori intime adresate mamei de un domn numit George Rotariu de la aceeași adresă în Darmstadt. N-am putut să mă abțin, așa că am citit o scrisoare. Era în românește. O limbă pe care nu o știu prea bine deoarece mama refuza s-o vorbească de când a ajuns în Canada. Cu ajutorul unei vecine de la etajul II am descifrat conținutul. Scrisoare după scrisoare, pagină după pagină de declarații pasionale de un erotism extrem și de o intimitate care m-a cutremurat. Am izbucnit în lacrimi. Mi-am dat seama că mama mă mințise o viață întreagă. Nu era doar șefa departamentului despăgubiri de la compania de asigurări *Sunlife* pe bulevardul *René-Lévesque* la Montréal, o soție admirabilă, o mamă model. Dintr-odată adevărul mi-a explodat în față, fusese amanta unui bărbat, alături de care a trăit senzații puternice și emoții de neuitat. Și eu care credeam că mi-era prietenă. Cu ea vorbeam de lucrurile cele mai profunde. Ea știa totul despre mine și eu credeam că știam totul despre ea. Singurul subiect pe care mama îl ocolea cu desăvârșire era ultimul an la București înainte de plecarea în Canada în 1956. Mă frustra faptul că nu mai puteam s-o confrunt cu adevărul descoperit în cutia de pălării. Mama era internată la spitalul Victoria la secția pentru suferinzii de Alzheimer, pierdută într-o ceață de

nepătruns. O vizitam în fiecare seară când veneam de la birou. Aveam ritualul nostru, cafea și brioșă la cafeneaua spitalului, apoi o plimbare lungă prin coridoarele fără de sfârșit. Mama nu vorbea și avea o singură expresie, un zâmbet care îi descoperea dinții încă perfecți și obrajii proaspeți ca ai unei adolescente de 16 ani. Într-o bună zi, chiar în fața secției de ortopedie, mama s-a oprit brusc din mers și cu o mână tremurândă parcă îmi făcea semn să mă apropiu de buzele ei ca și cum ar fi vrut să-mi împărtășească un secret. Repeta în continuu o sumedenie de sunete. Nu le înțelegeam. După un timp mi-am dat seama că mama repeta două silabe, o dată și încă o dată, la nesfârșit. Geor și Ge. Mama a murit la o săptămână după vizita mea la spital. În acea noapte nu am reușit să adorm. În dimineața următoare am găsit scrisorile. Am citit printre lacrimi, cu dicționarul român-englez lângă mine, povestea ei de iubire cu tatăl dumneavoastră, George Rotariu. Mama a decedat pe 12 ianuarie anul acesta. Pe drum spre cimitir i-am promis, în gând, că într-o bună zi mă voi duce la București în România, ca să aflu despre viața ei de atunci, când viața era încă viață. Dragă domnule Marian Rotariu, eu voi fi la București între 3-12 august, dacă sunteți tot așa de curios de povestea lor de dragoste, poate veniți și dumneavoastră. Eu voi sta la Hotelul Continental, menționat de multe ori în scrisori. Întrebați de mine la recepție. Dacă aveți nevoie de un motiv mai oficial pentru

acest voiaj, vi-l sugerez pe al meu. Am spus tuturor că plec în România, ca să văd ultima eclipsă de soare din secolul XX. Cu respect, Ellen Ross”.

ILIE, CHELNERUL

După ce a citit scrisoarea, bărbatul mi-a făcut semn să mă apropiu. A cerut o sticlă de Mouton Cadet, roșu. Nici nu a degustat vinul. După ce i l-am turnat, îl sorbea încet, ca și cum s-ar fi gândit la ceva misterios și îndepărtat. Eu, Autorul, l-am luat pe Ilie la întrebări. I-ai spionat toată seara? Da. De ce pe ei, de ce nu pe alți clienți? Nu știu de ce, după 28 de ani de meserie am un ochi deja format, ochiul stâng detectează clienții cu bani și alții cu povești grozave rău. Țștia doi păreau mai curând doi naufragiați, doi orfani, două suflete pierdute în deșert, așa că m-am pus pe ascultat, oricum la ora aia nu prea erau clienți. Hotelul nu se va umple înainte de eclipsa de pe 11. Auzi coincidență, Marian și-a pierdut de asemenea recent tatăl, George. Ca și mama ei, tatăl lui refuza să vorbească despre anii petrecuți în România. Asta l-a contrariat pe Marian, mai ales de când a început să predea istoria la un liceu din Darmstadt. Dacă nu îți cunoști propriul tată cum să te cunoști pe tine? El își imaginează, când că tatăl lui lucrase la securitate, când că fusese deținut politic închis la Jilava, și când că fusese spion sau

chiar un mare mahăr în partidul comunist. După moartea tatălui său, Marian făcu ordine în apartamentul de două camere într-un zgârâie nori de 25 de etaje. Spre surprinderea lui, nu a găsit nici cel mai mic indiciu cum că acel om trăise vreodată într-o țară numită România. Nu tu cărți, fotografii, tablouri, discuri, nimic. Ca și cum, sistematic, tatăl anulasese orice amintire legată de satul de unde provenea din Moldova, de studiile la București și povestea pasională cu Irina Stein, mama ta. Doar un halat de baie alb atârna în baie, cu o etichetă pe care scria «Made in Romania». Eu, Autorul, simțeam că mă sufoc dacă nu interveeam: Spune-mi, Ilie, cuplul ăsta până la urmă a mâncat ceva în seara aceea? Păi, când m-am dus la masa lor pentru o ultimă comandă, au cerut încă o sticlă de vin. Nici ea, nici el nu au mâncat nimic de când s-au cazat în după amiaza aceea la hotel. Și-au băut vinul în liniște ca și cum nu ar mai fi fost nimic de adăugat. Le-am dus nota. Fiecare și-a plătit partea lui. El a semnat cu camera 211, ea cu camera 403.

Despre autor

Născut în București, a părăsit de mic România, împreună cu părinții săi, stabilindu-se în Israel. A studiat literatură, teatru și științe politice la Universitatea din Tel Aviv, apoi la Dublin, unde a urmat cursuri de scriere dramatică. A debutat în 1971 ca regizor, în Dublin.

În Canada și în SUA a regizat peste 150 de spectacole de teatru, operă, pantomimă și a fost distins cu numeroare premii.

A predat la universități de prestigiu din Canada, Statele Unite, Rusia și România.

A făcut teatru radiofonic și tv, a scris cărți, scenarii pentru film și scenă.

După 1989 a fost invitat să monteze în România la teatrul Odeon ...*au pus cătușe florilor* de Fernando Arrabal (1991). De atunci a regizat nenumărate spectacole în România, în Europa și în Israel.

A fost distins cu numeroase premii, printre care Regizorul Anului în Canada, Premiul UNITER pentru întreaga activitate și, cel mai important, Ordinul Național „Steaua României” în grad de Cavaler.